

6.11.2018

NOPEUTETTU SANEERAUSMENETTELY

SISÄLTÖ

1. Yleistä

2. Yrityssaneerauksen käynnistäminen ja saneerausohjelmaluonnoksen valmistelu

- 2.1 Aloite ja käynnistäminen
- 2.2 Yrityksen toiminnan tarkastus
- 2.3 Saneerausvalmistelija
- 2.4 Toiminnan rahoitus
- 2.5 Saneerausohjelmaluonnos

3. Hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta

4. Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

- 4.1 Toimenpiteet saneerausmenettelyn alettua
- 4.2 Ohjelman vahvistaminen

5. Ohjelman toteuttaminen

1. Yleistä

Tässä suosituksessa käsitellään nopeutetun saneerausmenettelyn toimintatapoja ja oikeudellista kehikkoa. Yritystoiminnan tervehdyttämisen ja velkajärjestelyn keinot, joilla yrityksen liiketoiminta saadaan kannattavaksi, jätetään pääsääntöisesti tarkastelun ulkopuolelle.

Lähtökohtana on, että saneerausohjelma vahvistetaan tuomioistuimessa yrityksen saneerauksesta annetun lain (yrityssaneerauslaki, YSL) mukaisesti, yhteistyö velallisen ja merkittävimpien velkojien välillä on avointa ja asian tuomioistuinkäsittely jää mahdollisimman lyhyeksi. Malli koostuu kolmesta menettelyn nopeuttamiseen tähtäävästä toimenpiteestä:

- saneerausohjelmaluonnoksen valmistelusta mahdollisimman pitkälle ennen saneeraushakemuksen jättämistä tuomioistuimelle;
- saneerausmenettelyn hakemisesta YSL 6.1 § 1 kohdan mukaisella puoltohakemuksella ja
- saneerausohjelman nopeasta vahvistamisesta tuomioistuimessa YSL 92 §:n mukaisesti.

Jokaista näistä voidaan soveltaa yksinkin saneerausmenettelyn nopeuttamiseen, mutta yhdessä käytettyinä niiden vaikutus on tehokkain. Hyvin valmisteltu saneerausohjelmaluonnos voi olla kaikkien velkojien hyväksymä ja valmis käytettäväksi saneerausohjelmaehdotuksena, jolloin nopeimmillaan saneerausmenettely voidaan aloittaa ja saneerausohjelma vahvistaa tuomioistuimessa jopa yhden päivän aikana.

Saneerauskäytännössä on tapauksia, joissa saneerausmenettely on aloitettu ja saneerausohjelma vahvistettu samana päivänä.

Nopeutetulla menettelyllä pyritään minimoimaan saneerauksen yritykselle aiheuttamat imagohaitat, epävarmuuden tilan aiheuttama vahinko ja yrityksen resurssien käyttäminen muuhun kuin varsinaiseen liiketoimintaan. Yhteistyön avoimuudella pyritään siihen, että merkittävimmät velkojat voivat helpommin sitoutua saneeraukseen, koska se tapahtuu niiden valvonnassa ja sitä vetää niiden hyväksymä, yrityksen ulkopuolinen saneerausvalmistelija.

Nopeutetulla menettelyllä pyritään vähentämään tuomioistuimelta aikaa vieviä toimenpiteitä. Kun tuomioistuimeen toimitetaan hyvin valmisteltu hakemus, jota ei tarvitse täydennyttää ja jonka johdosta ei tarvitse kuulla asiaan osallisia, tuomioistuinkäsittely voidaan keskittää olennaiseen eli saneerausmenettelyyn liittyvien päätösten tekemiseen.

Nopeutettu menettely ei ole mahdollista kaikissa maksuvaikeuksissa olevissa yrityksissä, vaan yrityksen on yleensä täytettävä

YSL:ssa säädettyjen menettelyn edellytysten lisäksi seuraavat yrityssaneerauksen onnistumisen perusedellytykset:

- merkittävimpiin velkoihin otetaan yhteyttä riittävän nopeasti taloudellisten vaikeuksien ilmettyä;
- merkittävimpien velkojien ja yrityksen yhteistyö on avointa ja maksuvaikeuksien syistä, yrityksen saneerauskelpoisuudesta sekä saneerauskeinoista ollaan yksimielisiä;
- kassavirta riittää välittömästi uusien velkojen maksamiseen tai yrityksen käyttöpääoma on muutoin turvattu; ja
- taloushallinto, kirjanpito ja raportointijärjestelmä ovat kunnossa.

2. Yrityssaneerauksen käynnistäminen ja saneerausohjelmaluonnoksen valmistelu

2.1 Aloite ja käynnistäminen

Aloite nopeutetun saneerausmenettelyn käynnistämiseen voi tulla yritykseltä, sen neuvonantajalta tai velkojalta. Yritys ottaa aloitteesta yhteyttä merkittävimpiin velkoihin ja selvittää näiden suhtautumista nopeutettuun menettelyyn. Yhteydenottoa varten yrityksellä tulee olla ajan tasalla olevaan kirjanpitoon perustuva selvitys taloudellisesta tilanteestaan. Yrityksen on laadittava seuraavia kuukausia koskeva kassabudjetti joko tässä yhteydessä tai viimeistään kohdassa 2.2 mainittuun tarkastukseen. Jo tässä vaiheessa on yleensä tarkoituksenmukaista järjestää yhteinen neuvottelu merkittävimpien velkojien ja yrityksen kesken.

Jos merkittävimpien velkojien suhtautuminen nopeutettuun menettelyyn on myönteinen, yritys ja merkittävimmät velkojat sopivat saneerausta vetävän valmistelijan ja velallisen toimintaa selvittävän tilintarkastajan tai muun asiantuntijan valitsemisesta. Näiden henkilöiden tulee nauttia merkittävimpien velkojien luottamusta. Joskus merkittävimmät velkojat voivat tarvita tarkemman selvityksen yrityksen toiminnasta ja taloudellisesta asemasta ennen kuin pystyvät päättämään, hyväksyvätkö ne nopeutetun menettelyn. Tällöin voidaan teettää ensin selvitys yrityksen toiminnasta ja selvityksen pohjalta merkittävimmät velkojat sitten päättävät kannanotostaan nopeutettuun menettelyyn ja valmistelijan valintaan.

Tämän jälkeen yritys tai valmistelija ottaa yhteyttä mahdollisiin muihin velkoihin, joiden hyväksyntää saneerausohjelman nopea vahvistaminen YSL 92 §:n mukaan edellyttää. Tällaisia ovat ne velkojat, joiden saatavat ovat vähintään 80 % velkojien saatavien kokonaismäärästä, sekä jokainen sellainen velkoja, jonka saatavan määrä on vähintään 5 % velkojien saatavien kokonaismäärästä (jatkoissa 80/5 velkojat). Jos 80/5 velkojien joukko koostuu monista eri velkojista, saattaa joissakin tilanteissa olla tarkoituksenmukaisempaa, että saneerausohjelmaluonnoksen valmistelussa ovat velkojista mukana vain merkittävimmät velkojat. Muihin

80/5 velkoihin ollaan yhteydessä ja niiltä haetaan hyväksyntää nopeaan saneerausohjelman vahvistamiseen vasta sen jälkeen, kun hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta on jätetty tuomioistuimelle.

Tässä vaiheessa sovitaan aikataulu yrityksen toiminnan tarkastukselle, saneerausohjelmaluonnoksen laatimiselle sekä saneerushakemuksen jättämiselle tuomioistuimeen. Tarvittaessa samassa yhteydessä tehdään valmistelijan johdolla yrityksen maksuvelvoitteita ja 80/5 velkojen perintätoimia koskeva rauhoitusso-
pimus.

Valmistelijan, tilintarkastajan ja muun asiantuntijan toimivalta perustuu yleensä yrityksen antamaan toimeksiantoon, heillä ei ole tässä vaiheessa YSL:iin perustuvaa toimivaltaa. Tämän takia heille pitää sopia toimeksiantosopimuksessa riittävä tietojen saanti- ja luovutusoikeus yrityksen asioista ja velkojen saatavista. Vastavasti heille ja 80/5 velkojille sovitaan näitä tietoja koskeva salassapitovelvollisuus ja hyödyntämiskiello. Tarvittaessa valmistelijalle voidaan antaa laajemmat valtuudet osallistua yrityksen toiminnan järjestelemiseen ennen saneerausmenettelyn alkamista.

Valmistelijan, tilintarkastajan ja muun asiantuntijan palkkiosta vastaa yritys, ellei muuta ole sovittu.

2.2 Yrityksen toiminnan tarkastus

Nopeutetun menettelyn onnistumisen välttämätön edellytys on, että yrityksen toiminnan tarkastaa tilintarkastaja tai muu asiantuntija. Tarkoituksena on sekä yrityksen että velkojen etua silmällä pitäen selvittää puolueettomasti saneerausmenettelyn edellytykset ja saneerauksen onnistumisen mahdollisuus.

Tarkastus käsittää yleensä yrityksen saneerauksesta annetun asetuksen 1 a §:ssä mainitut seikat sekä takaisinsaantiperusteiden selvittämisen. Lisäksi tarkastuksessa arvioidaan yrityksen taloushallinnon ja yrityksen laatimien ennusteiden sekä muiden raporttien luotettavuutta ja asianmukaisuutta. Tarkastus voi käsittää myös yrityksen liiketoiminnan ja tervehdyttämismahdollisuuksien arvioinnin. Tarkastuksen laajuus ja kohde sovitaan tapauskohtaisesti yrityksen koon, taloushallinnon tilan, aiemmin tehtyjen selvitysten ym. perusteella. Tilinpäätösten erillinen kommentointi ei yleensä ole välttämätöntä, kun hakemus tuomioistuimelle tehdään puoltihakemuksena.

Tarkastus ja valmistelijan työ tulee koordinoida niin, että ne tukevat toisiaan eikä päällekkäistä työtä tehdä.

Tarkastuksesta laaditaan raportti, jota valmistelija käyttää omassa selvitystyössään, asian esittelyssä velkojille sekä osana tuomioistuimelle jätettävää hakemusta.

2.3 Saneerausvalmistelija

Valmistelijan tehtävänä on yleisellä tasolla johtaa ja koordinoita yrityssaneerauksen etenemistä. Tämä edellyttää yhteyshenkilönä toimimista yrityksen, velkojien, toiminnan tarkastajan ja tuomioistuimen välillä. Erityisenä tehtävänä valmistelijalla on saneerausohjelmaluonnoksen laatiminen ja hakemuksen jättäminen tuomioistuimelle saneerausmenettelyn aloittamiseksi.

Valmistelija ryhtyy alusta alkaen selvittämään saneerausmenettelyn aloittamisen edellytyksiä sekä sen mahdollisia esteitä. Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa valmistelija ryhtyy myös laatimaan saneerausohjelmaluonnosta. Valmistelijan ei käytännössä tarvinne laatia muita asiakirjoja selvitystyöstään. Saneerausohjelmaluonnosta laaditaan yhteistyössä yrityksen ja 80/5 velkojien kanssa. Valmistelijan tehtäviin voi kuulua lisäksi yrityksen toiminnan valvontaa ja ohjausta ennen yrityssaneerausmenettelyn alkamista.

2.4 Toiminnan rahoitus

Jotta nopeutettu menettely olisi mahdollista toteuttaa, yrityksen rahoituksen tulee riittää valmistelijan ja tilintarkastajan tai muun asiantuntijan palkkioiden sekä tavanomaisten juoksevien kulujen maksamiseen myös sinä aikana, kun saneerausohjelmaluonnosta valmistellaan. Ensisijaisesti tämä rahoitus tulee yrityksen omasta tulorahoituksesta tai omistajien lisärahoituksesta. Jos tämä rahoitus ei riitä, tulee lisäksi selvittää mahdollisuus saada lisärahoitusta rahoittajilta.

2.5 Saneerausohjelmaluonnos

Saneerausohjelmaluonnos on muodoltaan ja sisällöltään YSL 7 luvussa säädetyn mukainen. Siitä joudutaan kuitenkin jättämään pois havainnot menettelyn alkamisen jälkeisistä tapahtumista. Selvitys velallisesta voidaan sisällyttää saneerausohjelman muotoon laadittavaan asiakirjaan. Sen vuoksi YSL 8.1 § 1 kohdan selvitystä ei tarvinne erikseen laatia.

Saneerausohjelmaluonnokseen sisällytetään velkajärjestelyn lisäksi erilaisia yrityksen toimintaan, johtoon ja omistajiin liittyviä järjestelyjä. Jos järjestelyjä on tehty jo ennen varsinaisen yritys-saneerausmenettelyn aloittamista, ne on syytä kirjata saneerausohjelmaluonnokseen. Järjestelyjä voidaan ohjelmassa jättää myös selvittäjän, valvojan tai saneerausmenettelyn päättymisen jälkeen toimikauttaan jatkavan velkojatoimikunnan päätettäväksi.

Saneerauskäytännössä on hyväksytty hyvin lyhytkestoisia saneerausohjelmia, joissa pienemmät (leikatut) saneerausvelat on maksettu heti saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen ja suurimpien rahoittajien saatavat on korvattu uudella rahoitusopimuksella.

Saneerausvelkojen määrittäminen saneerausohjelmaluonnokseen voi olla vaikeaa, koska ne määräytyvät hakemuksen vireilletulo hetken mukaan ja saneerausohjelmaluonnos laaditaan ennen tätä hetkeä. Pienvelkojen saatavien maksamisella tätä ongelmaa voidaan pienentää. Asia voidaan ratkaista niin, että sen jälkeen kun tuomioistuin on päättänyt saneerausmenettelyn aloittamisesta, selvittäjä pyytää välittömästi velkojilta tarkat tiedot näiden saneerausveloista ja muuttaa saneerausohjelmaluonnosta täsmennettyjen saatavien mukaiseksi ja siten tekee siitä ohjelmaehdotuksen.

Nopeutettu menettely on käytännössä mahdollista vain sellaisissa yrityksissä, joiden kirjanpito on asianmukaisesti laadittu. Tästä syystä yrityksellä ei pitäisi olla tuntemattomia velkoja. Koska nopeutetussa menettelyssä menettelyn alkamisen ja saneerausohjelman vahvistamisen välille jää hyvin lyhyt aika, on periaatteessa mahdollista, että joku velka jää kokonaan ottamatta mukaan saneerausohjelmaan. Velkoja voi yrityssaneerauslain estämättä vaatia suoritusta saatavastaan ja käyttää oikeuksiaan velkojana, jos velkojalle ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi nopeutetussa saneerausmenettelyssä (YSL 92.4 §). Jos kuitenkin velkojan täytyy olettaa muuten saaneen tiedon menettelyn aloittamisesta, tuntemattomaksi jäänyt velka lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan (YSL 92.4 § ja YSL 47.2 §).

YSL 47.2 §:n mukaan ohjelmassa voidaan määrätä, että tuntemattomaksi jäänyt saneerausvelka, joka lain mukaan muutoin lakkaisi, ei lakkaa. Esimerkiksi jos velallisella on lukuisia samasta perusteesta johtuvia korvausvelkoja, mutta korvaukseen oikeutettujen piiri ei ole tarkkaan tiedossa, ohjelmassa voitaisiin määrätä, että toistaiseksi tuntemattomiksi jääneiden velkojen saatavat eivät saneerausohjelman vahvistamisen myötä lakkaa. Tällöin ohjelma olisi voimassa myös näiden velkojen hyväksi.

Maksukyvyttömyysmenettelyistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/848 tarkoitetun ulkomaisen velkojan oikeudet voivat säilyä ennallaan, jos velkojalle ei ole varattu 55 artiklan 6 kohdan mukaista vähintään 30 päivän määräaikaa saatavien ilmoittamiselle. Määräaika lasketaan siitä, kun tieto menettelyn alkamisesta julkaistiin menettelyn aloitusvaltion maksukyvyttömyysrekisterissä.

3. Hakemus saneerausmenettelyn aloittamisesta

Kun valmistelija on saanut saneerausohjelmaluonnoksen valmiiksi ja yritys ja 80/5 velkojat ovat sen hyväksyneet, valmistelija tekee yrityksen asiamiehenä YSL 6.1 § 1 kohdan tarkoittaman puoltihakemuksen käräjäoikeudelle saneerausmenettelyn aloittamisesta. Hakemukseen liitetään ainakin kahden velkojan puolto. Velkojien tulee edustaa vähintään viidennestä yrityksen veloista eivätkä ne saa olla takaisinsaantilaissa tarkoitettuja yrityksen läheisiä. Hakemuksessa mainitaan, että saneerausohjelmaluonnos on jo laadittu ja että 80/5 velkojat ovat sen hyväksyneet. Hakemuksessa pyydetään, että päätös menettelyn aloittamisesta tehdään viivytyksettä, koska kysymyksessä on puoltihakemus.

Tavanomaisten puoltihakemuksen liitteiden lisäksi hakemukseen on hyödyllistä oheistaa saneerausohjelmaluonnos ja tilintarkastajan raportti sen osoittamiseksi, että yrityksen saneerauskelpoisuus on selvitetty ja valmius nopealle tuomioistuinkäsittelylle on olemassa.

Puoltihakemukseen ei tarvitse liittää erillisiä selvityksiä maksuvaikeuksien syistä, menettelyn aikaisesta rahoituksesta eikä alustavaa saneeraussuunnitelmaa (YSL 69.2 §). Tuomioistuin voi, jos edellytykset siihen ovat olemassa, hyväksyä hakemuksen välittömästi muita velkoja kuulematta (YSL 70.1 §).

Jos jo tässä vaiheessa kaikki tunnetut velkojat ovat hyväksyneet saneerausohjelmaluonnoksen, hakemuksessa voidaan pyytää tuomioistuimelta välitöntä saneerausohjelman vahvistamista YSL 92 §:n mukaisesti.

Jos kaikkien velkojien hyväksyntää saneerausohjelmaluonnokselle ei tässä vaiheessa ole haettu tai saatu, hakemuksessa pyydetään, että YSL 71.1 § 3 kohdassa säädetty määräaika velkojien vaatimusten ilmoittamiselle määrätään mahdollisimman lyhyeksi. Käytännössä määräpäivä voitaneen pyytää 7-8 arkipäivän päähän menettelyn aloittamisesta, koska velkojat ja niiden saatavat on selvitetty ja tuntemattomien velkojien asema on turvattu. Tarvittaessa on huomioitava maksukyvyttömyysasetuksen 55 artiklan 6 kohdassa säädetty 30 päivän määräaika ulkomaisten velkojien saatavien ilmoittamiselle.

Kun saneerausohjelman välitön vahvistaminen ei ole mahdollista, hakemuksessa pyydetään selvittäjän määräämistä. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että valmistelija määrätään selvittäjäksi. Valmistelijan kelpoisuus selvittäjäksi harkitaan tapauskohtaisesti muun muassa esteellisyyden osalta.

Suosittelavaa on, että hakemukseen liitetään velkojien lausumat siitä, hyväksyvätkö he ehdotetun henkilön selvittäjäksi. Myös es-

teellinen henkilö voidaan määrätä selvittäjäksi, jos vähintään 2/3 kuhunkin velkojaryhmään kuuluvista velkojista kannattaa hänen määräämistään (YSL 83.4 §). Tällöin valmistelijan on tehtävä velkojaryhmiin jako ja otettava kirjallinen hyväksyntä selvittäjän määräämiselle riittävältä enemmistöltä kustakin velkojaryhmästä.

Jos saneerausohjelmassa on sellaisia ehtoja, että velkojatoimikunnan pitää seurata yrityksen toimintaa ja ohjelman toteuttamista saneerausmenettelyn päättymisen jälkeen, velkojatoimikunnan asettamista ja toimikauden jatkamista on syytä pyytää jo hakemuksessa.

4. Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

4.1 Toimenpiteet saneerausmenettelyn alettua

Kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen saneerausmenettelyn aloittamisesta, selvittäjä ilmoittaa päätöksestä välittömästi velkojille ja pyytää näitä ilmoittamaan selvittäjälle saatavansa. Tarvittaessa selvittäjän tulee huolehtia myös kuulutuksen toimittamisesta. Kuuluttaminen on tarkoitettu poikkeustilanteisiin (YSL 80 § ja maksukyvyttömyysasetuksen 28 artikla).

Velkojille lähetettävään ilmoitukseen liitetään saneerausohjelmaluonnos toteamukseen, että se saattaa vielä jossain määrin muuttua saatavien täsmentymisen johdosta. Ilmoituksessa kerrotaan, että 80/5 velkojat ovat hyväksyneet saneerausohjelmaluonnoksen, saneerausohjelma tullaan vahvistamaan todennäköisesti nopeasti ja yrityksen toimintaa ja uusien velkojen maksamista on tarkoitus jatkaa häiriöttömästi. Lisäksi tulee tiedottaa, että selvittäjän saneerausohjelmaehdotus lähetetään lausunnonle velkojille heti vaatimusten ilmoittamiselle asetetun määräpäivän jälkeen, kun tarkat tiedot kaikkien velkojien saatavista on saatu. Mikäli velallisella on maksukyvyttömyysasetuksessa tarkoitettuja ulkomaisia velkojia, selvittäjän on lähetettävä näille velkojille myös maksukyvyttömyysasetuksen 54 artiklassa mainitut tiedot.

Menettelyn aikana selvittäjä tekee tuomioistuimen määräämät ilmoitukset, valvoo yrityksen toimintaa menettelyn ajan, irtisanoo tarvittaessa sopimuksia ja nostaa takaisinsaantikanteet sekä tekee mahdolliset muut sovitut toimenpiteet yrityksessä.

4.2 Ohjelman vahvistaminen

Kun selvittäjä on saanut velkojilta tiedot näiden täsmällisistä saatavista, hän muokkaa saneerausohjelmaluonnoksesta saneerausohjelmaehdotuksen näiden tietojen mukaisesti ja lähettää saneerausohjelmaehdotuksen hyväksyttäväksi 80/5 velkojille ja lausunnonle muille velkojille lyhyellä määräajalla. Kun hyväksynnät

on saatu ja lausuman määräaika kulunut umpeen, selvittäjä jättää saneerausohjelmaehdotuksen tuomioistuimelle ja pyytää ohjelman nopeaa vahvistamista YSL 92 §:n mukaisesti. Hakemuksessa on selvitettävä nopean vahvistamisen edellytykset ja liitettävä mukaan velallisen kirjallinen lausuma asiasta sekä 80/5 velkojien kirjalliset hyväksynät. Lisäksi siinä selvitetään muiden kuin ohjelmaehdotuksen hyväksyneiden velkojien kuuleminen ohjelmaehdotuksesta ja liitetään mukaan ehdotusta mahdollisesti vastustaneiden velkojien kirjalliset lausumat.

Saneerausohjelmaehdotuksessa pyydetään valvojan nimittämistä, jos valvoja on saneerausohjelman kesto ja ehdot huomioon ottaen tarpeen. Jos valvojaa ei tarvita, voidaan sopia konkurssiain neuvottelukunnan suosituksen 16 mukaisesti, että esimerkiksi yrityksen tilintarkastaja tai yritys itse raportoi ohjelman toteutumisesta velkojille.

Jos 80/5 velkojien hyväksyntää ohjelman nopealle vahvistamiselle ei neuvottelujen jälkeenkään saada, ohjelman käsittelyä jatketaan YSL 74 §:n mukaisessa järjestyksessä.

5. Ohjelman toteuttaminen

Nopeutetussa saneerausmenettelyssä vahvistetun ohjelman toteuttaminen tapahtuu kuten lakisääteisessä yrityssaneerauksessa.

Valvoja seuraa yrityksen toimintaa ja raportoi velkojille. Valvoja hakee tarvittaessa saneerausohjelman muuttamista tuomioistuimelta, jos tuntemattomia velkoja ilmenee.

Valvojalla tai velkojatoimikunnalla saattaa olla myös muita yrityksen toiminnassa tehtäviin järjestelyihin tai näiden valvontaan liittyviä tehtäviä, joista saneerausohjelmassa on määrätty.

Saneerausohjelman päätyttyä valvoja antaa velkojatoimikunnalle ja velkojille loppuselonteon ohjelman toteutumisesta.